

СТАНОВИЩЕ

от доц. дин Дилияна Василева Ботева (Исторически факултет, СУ „Св. Климент Охридски“), член на научно жури, назначено със заповед РД 38/450 от 22. 07. 2013 г. за провеждане на обявения в ДВ, бр. 53 от 18. 06. 2013 г., конкурс за „професор“ по професионално направление 2.2. История и археология (археология – тракийска археология), обявен от катедра „Археология“ към Исторически факултет на СУ „Св. Климент Охридски“

Процедурата по обявения в ДВ, 53 от 18. 06. 2013 г. от СУ „Св. Климент Охридски“ конкурс за професор по професионално направление 2.2. История и археология (археология – тракийска археология) отговаря на законовите изисквания. За участие в обявения конкурс е подал документи само един кандидат - доц. д-р Тотко Нейков Стоянов от катедра Археология при Исторически факултет на СУ „Св. Климент Охридски“. Представеният от него комплект материали е в съответствие с Правилника за развитие на академичния състав на СУ, и съдържа всички необходими документи. За участие в конкурса е представен хабилитационен труд, а така също 30 статии и студии подбрани измежду публикациите на кандидата след избирането му за доцент през 1993 г.

Тотко Нейков Стоянов е завършил висшето си образование през 1978 г. в СУ „Св. Климент Охридски“. В периода 1979-1981 г. е археолог-уредник в Окръжния Исторически музей Бургас, а 1981-1982 г. - в Археологическия музей в Созопол. През 1982 г. е избран за асистент по тракийска археология в катедра „Археология“ на Исторически факултет, СУ „Св. Климент Охридски“, а през 1985 г. – за старши асистент. Още на следващата година той защитава докторска дисертация на тема *„Култът на Артемида/Диана в Тракия VI в. пр. н. е. – IV в от н.е.“*, а през 1987 г. вече е избран за главен асистент. От 1993 г. е доцент по Тракийска археология в същата катедра, длъжност, заемана от него и до момента. Кариерата му на археолог се свързва доминиращо с Историко-археологическия резерват „Сборяново“: от 1983 г. Стоянов е член на екипа проучващ този резерват, а от 1990 г. е ръководител на екипа проучващ открития там тракийски град от елинистическата епоха.

Кандидатът е представил „Списък на публикациите“, който включва общо 146 заглавия, представени с обща номерация. Под номер 3 е посочен хабилитационният труд за академичната длъжност „професор“. Номера 1-2 и 4-34 са публикувани преди хабилитацията, а номера 35-146 са създадени след нея, като при част от тях доц. Тотко Стоянов участва като съ-автор в екип от двама или повече автори. В тази част на списъка правят впечатление няколко технически грешки: номера 67-69 са повторени два пъти (след “69. The Getic capital...” следва „67. Хр. Попов. Урбанизация...“, и след повторния № 68 следва повторен № „69. Панаюрското съкровище...“), разменени са местата на номера 92 и 93, а на мястото на номер 109 стои 119. Необходимо е да се уточни също, че номерата 35-146 включват едно резюме (№ 83), един текст към каталог на изложба (№ 48), едно и също заглавие, цитирано в две различни публикации (№ 90 и № 92 sic, който в списъка стои едва след № 93; както и №№ 100 и 107), две рецензии (вторият посочен № 67 и № 81), както и 21 изследвания, за които е уточнено изрично, че са под печат (някои още от вече далечните 2001 и 2003 г.), но не са обособени в отделна рубрика: №№ 42, 44, 59, 67-68, 100, 109-110, 121, 125, 135-142, 144-146. Забелязват се и случаи, когато дадено заглавие е съобщено под печат в съответен сборник, но е дадено и като излязла публикация в друго издание (виж например № 44 и съответно № 41, или № 59 и съответно № 62).

Формалните неудачи при оформянето на разглеждания „Списък на публикациите“ на кандидата доц. д-р Тотко Стоянов не хвърлят сянка на съмнение за неговите изследователски постижения. Силно впечатление прави разпознаваемостта му сред европейската гилдия. За това обстоятелство говори категорично географията на неговите публикации в чужбина: №№ 36 (Клуж-Напока, Румъния), 50 и 88 (Солун, Гърция), 52 (Рим, Италия), 53 (Ополе, Полша), 54 (Букурещ, Румъния), 60 (Гронинген, Холандия), 63, 71 и 92 sic! (BAR - Оксфорд, Великобритания), 91 (Атина, Гърция), 98 (Скопие, Република Македония), 113 (Рен, Франция), 131 (Тарагона, Испания). Изрично трябва да бъде откроена публикацията на авторски колектив, чиито член е и кандидата, в реферираното списание *Oxford Journal of Archaeology* (№ 90), а така също участието му в

сборника посветен на 15-годишните проучвания в Синопе и издаден в изключително авторитетното световно издателство Brill (№ 120).

Изследванията на кандидата са върху проблеми с широк хронологически обхват – от ранната желязна епоха до IV в. сл.Хр., концентрирани основно в източнотракийските земи, както на север, така и на юг от Стара планина. В тематично отношение са налице няколко акцента: 1) селища и селищни системи с доминиращ интерес към тракийския град през ранно-елинистическия период (именно в тази тематика се вписва и представения хабилитационен труд за академичната длъжност „професор“ – *„Тракийският град. Градоустройство. Укрепителна система. Архитектура. Сборяново, т. III, част 1“*); 2) погребални практики в древна Тракия, като много сериозно присъства и проблемът за гробничната архитектура; 3) тракийско изкуство с подчертано внимание към торевтиката, стенописите в тракийските гробници и каменната пластика; 4) военното дело в древна Тракия с публикации както върху въоръжението, така и върху обсадната, и отбранителна техника; 5) демонстриран е интерес към определени керамични форми и – в по-общ план – на керамичното производство; 6) отделено е внимание на контактите на Тракия с Егеида, Анатолия, Кавказ и Близкия изток; и – съобщавано тук като последно, но в действителност на първо място в оформянето на кандидата като изследовател – 7) култът на Артемида в Тракия. Изрично трябва да се открие организационната и изследователска активност на колегата Тотко Стоянов в областта на археометрията, намерила изява в публикации на авторски колективи, чиито член е и кандидата, върху химическия състав на златни и керамични артефакти. Така очертанят тематичен обхват на изследванията на доц. Стоянов го характеризират като утвърден специалист с универсална подготовка и многостранни интереси в областта на тракийската археология.

Документацията на кандидата включва също отделен „Списък на публикациите, представени за участие в конкурса“, при който липсва кореспонденция с коментирания по-горе общ списък. Променена е дори последователността в подредбата на съответните изследвания, което затруднява

съпоставянето. По-важното е, че редуцираният списък включва публикации по шест от очертаните по-горе седем тематични направления. Не е представен единствено проблемният кръг свързан с култа към Артемида, на който е посветена кандидатската (докторската) дисертация на кандидата, защитена в далечната вече 1986 г.

Доцент Тотко Стоянов има безспорни конкретни научни приноси, които са особено отчетливи от една страна при проучването на тракийския град при Сборяново и по-общо на тракийските селищни структури в района на Лудогорието, а от друга – в усилията за развитие на археометрията в България, намерили вече изява в няколко важни изводи. Сред тях изрично бих открила този за местното месамбрийско производство на амфорите, маркирани с печати на Матробий. Сериозни са и постиженията на кандидата в областта на тракийската торевтика. Много са принципните въпроси от всичките очертани по-горе тематични направления, на които той дава евристични отговори. В този смисъл включената в документацията по конкурса автосправка за приносите не очертава пълноценно постиженията на кандидата.

Броят на отчетените цитирания е внушителен, макар точна цифра да не може да бъде посочена при начина, по който са представени данните. Безспорно е, все пак, плътното присъствие на публикациите на кандидата в научните дискусии не само в България, но и в по-широк международен мащаб. Това впечатление се подсилва и от поканите за лекции в чужди университети – Копенхаген (2003), Карловия Университет в Прага (2006) и Университета Тор Вергата в Рим (2008).

В учебно-преподавателската си дейност кандидатът е открил два акцента. От една страна са академичните четения разделени в две категории - основни четения (едно в бакалавърска и едно в магистърска програма) и спецкурсове (два актуални и един воден в периода 1995-2003 г.). Така посочените четения оставят впечатление за една умерена лекционна ангажираност, която контрастира с прекомерната аудиторна натовареност на голяма част от колегите в ИФ на СУ. От

друга страна е очертано научното ръководство на докторанти, разделени в три групи – с редовна форма на обучение (14, от които 7 вече успешно защитили), задочна форма на обучение (един, чиято защита е предстояща) и такива на самостоятелна подготовка (общо двама, вече защитили). Макар да не е дадена информация за евентуално научно ръководство на магистърски дипломни работи, няма никакво съмнение, че доцент Тотко Стоянов е ангажиран активно и с този етап от подготовката на младите български археолози, когато научното ръководство е не само много по-отговорно, но и изключително времеемко.

Кандидатът в конкурса е представил както хабилитационен труд, така и впечатляващ брой научни трудове, публикувани след материалите, използвани при защитата на ОНС „доктор“ (1986 г.) и при избирането му за доцент през 1993 г., и съдържащи безспорни научни приноси. Документите и материалите, представени от доц. д-р Тотко Неиков Стоянов отговарят на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за неговото прилагане и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“. Това обстоятелство ми дава основание уверено да препоръчам на Научното жури да изготви доклад-предложение до Факултетния съвет на Исторически факултет „ЗА“ избор на доц. д-р Тотко Стоянов на академичната длъжност „професор“ в СУ „Св. Климент Охридски“ по професионално направление 2.2. История и археология (археология – тракийска археология).

12. 10. 2013 г.

Изготвил становището:

(доц. дин Диляна Ботева)